

PAMÁTKY A ZAJÍMAVOSTI OLOMOUC

Roku 2000 se **Olomouc** zapsala do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a to díky baroknímu **Sloupu Nejsvětější Trojice**, který se svou výškou 35 m patří k nejvyšším v České republice a tvoří jednu z dominant náměstí. Slavnostního vysvěcení díla **olomouckého** kameníka Václava Rendra z let 1716–1754 se v roce 1754 zúčastnila i císařovna Marie Terezie.

Charakteristickým symbolem **Olomouce** je goticko-renesanční **radnice s orlojem** na Horním náměstí, o níž první zmínka pochází z roku 1378. Původní orloj z 15. století předělal do dnešní podoby v 50. letech 20. století **olomoucký** rodák Karel Svolinský. Produkce orloje probíhá denně v pravé poledne. Radniční věž vysoká 76 m s krásným výhledem do okolí je zpřístupněna každý den.

Prostory radnice nabízí tři stálé expozice – historie orloje, historie města **Olomouc** a historie **olomoucké** radnice.

Další **památku** města představují **zbytky Přemyslovského románského paláce** z 12. století se vzácně zachovalými románskými okny s bohatou ornamentální výzdobou.

Areál **olomouckého** přemyslovského hradu s katedrálou sv. Václava, silně pozměněný pozdějšími úpravami a přestavbami, se nachází na okraji **olomouckého** kopce, na tzv. Václavském návrší, v okolí Václavského náměstí. Do současnosti se zachovalo jen málo viditelných důkazů o významnosti a mohutnosti tohoto hradu, který byl postupem času překryt církevními budovami a katedrálou.

Nejvýznamnější částí hradu je v současnosti gotická katedrála sv. Václava a částečně dochovaný románský palác s architektonicky cenným provedením okenních otvorů. Z hradu se ještě na ploše Václavského náměstí dochovaly i zbytky románské hradby na jih od katedrály. Monumentálně dodnes působí pozůstatky hradu ze severní a severovýchodní strany, kde se na skalnatém ostrohu vypínají kamenné hradby, pozůstatek obvodové zdi románského paláce s okny, gotický arkýř, Okrouhlá věž a další budovy nesoucí hradní prvky. Areál hradu (budovy kapitulního děkanství) i katedrála v současnosti procházejí generální rekonstrukcí. Pro návštěvníky je přístupná katedrála s výstavou v kryptě.

V **Olomouci** se nachází rovněž unikátní **soubor barokních kašen**:

- Kašna Tritónů
- Caesarova kašna
- 1683 Neptunova kašna (na Dolním náměstí) - autoři: gdaňský sochař Michael Mandík a **olomoucký** kameník Václav Schüller
- 1687 Herkulova kašna (na Horním náměstí) - stejní autoři
- 1707 Jupiterova (na Dolním náměstí) autor původní sochy sv. Floriána: Václav Render; 1735 přestavěna autor: tyrolský sochař Filip Sattler
- 1709 Tritónů (Náměstí republiky) - autor: **olomoucký** měšťan a kameník Václav Render
- 1725 Caesarova (na Horním náměstí) - autor: Václav Render
- Delfínova kašna z roku 1725 od sochaře Filipa Sattlera znovuobjevená r. 2005 na dvoře ZŠ Na hradě umístěna před dominikánský klášter v Sokolské ulici
- 1727 Merkurova kašna (mezi obchodním domem Prior a hotelem Národní dům) - autoři: Václav Render a Filip Sattler
- 2002 Ariónova kašna na Horním náměstí od sochaře Ivana Theimera

---

Starobylý ráz města dotváří historické **domy a paláce**, které lemují hlavně **olomoucké** Horní náměstí a přilehlé ulice. Mezi nejvýznamnější paláce patří barokní Arcibiskupský palác nebo renesanční Edelmannův palác s bohatě zdobenou fasádou. Za zmínku stojí také Románský biskupský palác, dříve známý spíše jako Přemyslovský palác, který patřil k samotné špičce evropské románské architektury. Z budovy paláce se dochovaly západní a severní obvodové zdi s dvojími a trojitými románskými okny s antikizujícím dekorem. Palác je zpřístupněn veřejnosti.

Také jiné historické etapy zanechaly v **Olomouci** své stopy, například secesní Vila Primavesi je jedním z architektonických skvostů.

Chrámy, baziliky, kostely

- Bazilika minor (1669–1679) Barokní poutní kostel s dvouvěžovým průčelím je výraznou dominantou krajiny v okolí **Olomouce**. K budově chrámu přiléhají po stranách boční křídla s atikou nesoucí sochy 12 apoštolů a dvou světců - sv. Šebestiána a sv. Rocha. Za kostelem se nachází ambit a kaple Panny Marie.
- Kaple sv. Anny je jednolodní nevelkou stavbou, která se nachází v těsné blízkosti katedrály sv. Václava. V jádru ji tvoří raně gotická stavba, zasvěcená původně sv. Janu Křtiteli, z r. 1268. Kaple sv. Anny je zmiňována poprvé v roce 1349. Původní kaple byla někdy mezi lety 1306–1349 přestavěna pro vzácný přemyslovský relikviář - „paži sv. Anny“. Relikviář získala **olomoucká** kapitula po zavraždění krále Václava III. roku 1306 v **Olomouci**.

- Kaple sv. Jana Sarkandra - je dvoupatrová stavba zastřešená kupolí s lucernou. Uprostřed modlitebny je kruhový otvor do suterénu, kde je instalován skřípec ze Sarkanderovy doby. Interiér kaple je působivě osvětlen.
- Katedrála sv. Václava - Katedrála sv. Václava se svým dvouvěžovým průčelím patří neodmyslitelně k panoramatu města. Třetí, jižní věž, vysoká přesně 100,65 m, je nejvyšší kostelní věží na Moravě (a druhou nejvyšší u nás). Halové trojlodí kostela vychází z původní středověké dispozice. Pod presbytářem se nachází krypta přístupná dvěma postranními schodišti. Na jižní straně trojlodí je vstup do manýristické kaple sv. Stanislava. Po stranách vstupu do kaple jsou náhrobní desky z 16. a počátku 17. století. Dómské varhany patří k nejlepším romantickým nástrojům u nás. Kostel sv. Václava začal stavět před rokem 1107 **olomoucký** úřední kníže Svatopluk a roku 1131 jej vysvětil biskup Jindřich Zdík.
- Klášter Hradisko
- Klášter voršilek s kostelem sv. Kateřiny
- Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie
- Kostel Panny Marie Sněžné
- Kostel sv. Gorazda
- Kostel sv. Michala
- Kostel sv. Mořice
- Kostel Zvěstování Panny Marie

Olomoucké hradby

Středověké opevnění někdejšího královského města **Olomouce** se do současné doby zachovalo pouze ve fragmentech. Po zrušení **olomoucké** pevnosti došlo k bourání městských hradeb. Jejich linii sledují dnešní městské parky. V Bezručových sadech se část hradeb dochovala včetně jedné z bran, tzv. Židovské, která se nachází v areálu Starého konviktu. Nejstarší zmínka o **olomouckém** opevnění pochází z roku 1321. **Olomouc** obklopoval základní systém hradeb s úzkým parkánem, obkročmo situovanými věžemi bran a hranolovými věžemi, které se střídaly s půlkruhovými baštami. Na severu a západě si rovinatý terén vynutil dvojí linii obrany, která byla posílena vodním příkopem. K tehdejšímu systému patřily i z většiny nedochované městské brány a také fortny. V průběhu staletí pak docházelo k dalšímu zlepšování obranného systému. V polovině 17. století vytvořili Švédové z **Olomouce** bastionovou pevnost. O století později byl obranný systém města rozšířen o soustavu předsunutých pevnůstek. **Olomoucká** pevnost byla zrušena dne 7. března 1887, protože ohraničení města hradbami bránilo jeho dalšímu rozvoji.

Olomoucké Arcidiecézní muzeum je jedinou kulturní institucí svého druhu v České republice s evropským významem. Stálá expozice představuje umělecké skvosty z 12. až 18. století, jednu z nejlepších střeoevropských kolekcí starého malířství a trezorové poklady **olomouckých** arcibiskupů. Prohlídka zahrnuje i zrekonstruovanou národní kulturní **památku**, již zmíněný Přemyslovský hrad včetně Románského biskupského paláce,

místa, která archeologové prozkoumávali desítky let, a nálezy dokumentující šest tisíc let osídlení **Olomoucka**.

Olomouc má také dlouhou **židovskou historii**. Přítomnost židovských obchodníků a kupců v **Olomouci** předpokládáme minimálně od 11. století. Ale žádné významné židovské **památky** se nedochovaly. **Památky** transportu židů za 2. světové války je každoročně na jaře o svátku Jom ha-šoa připomínána tryznou v obřadní síni nového židovského hřbitova v **olomoucké** části Neředín.

Věhlas získal **Svatý Kopeček** - monumentální barokní chrám z let 1669–1679, povýšený v roce 1995 papežem Janem Pavlem II. na baziliku minor. Na Svatém Kopečku u **Olomouce** lze navštívit i zoologickou zahradu, umístěnou v příjemném lesním prostředí.

Olomouc se stala **rodištěm** i působištěm mnoha známých osobností, jako například Karla Svolinského, Wolfganga Amadea Mozarta, generála Lafayettea a dalších. Nejednou hostila korunované a volené hlavy států - Václava III., Matyáše Korvína či Františka Josefa I.